

ŽIGA KNAP

PROFESOR JERMAN IN LJUBLJANSKA ANALITIČNA FILOZOFSKA ŠOLA

Okoliščine so se tako napletle, da sem se "srečal" s prof. Franetom Jermanom najprej posredno preko njegovega prevoda Kolmanove logike še v mojih študentskih letih. V "živo" pa sva se spoznala tedaj, ko je postal asistent na oddelku za filozofijo. Sam sem se tedaj pripravljal na diplomski izpit in celo "stražil" me je pri pisanju klavzurne naloge. Pozneje pa naju je zbližalo zanimanje za logiko in logične probleme in kot bo iz zgodbe razvidno sva vsaj nekaj časa tesno sodelovala, kar mi je in mi še vedno veliko pomeni.

Morda bi bil primeren podnaslov tem besedam tudi "Med sistemsko teorijo in filozofijo". Takole gledam na to reč. Tako notranje pobude, kot zunanje okoliščine, so me napeljale na to, da sem se začel zanimati za poseben tip modelov, katerih poimenovanje se je vezalo v prvi polovici tega stoletja s termini sistem in pa kibernetika. Da bolj natančno pripnem te besede v prostor in čas naj napomnim dva najbolj odmevna avtorja povezana s temi temami: Ludviga von Bertalamffya in Norberta Wienerja. Sama avtorja sta izhajala pri konstrukciji svojih teorij iz različnih znanstvenih disciplin in danes vsaj nekateri verjamemo, da sta tudi njuni intenci bili različni. Za von Bertalamffya smo prepričani, da ni nikoli resno mislil, da se njegova splošna teorija sistemov lahko v celoti formalizira in matematizira, torej zvede na določen tip matematičnega modela. Wiener pa je (vsaj implicitno) dopuščal in tudi verjel v možnost matematičnega modela "vse kibernetike". Vsekakor sta s svojimi novimi pojmi in novim pojmovanjem močno vplivala ne samo na naravoslovno tehnične ampak morda še bolj na družboslovne, humanistične, lingvistične in druge discipline s tega področja. Meni je bližje jezik, ki vsa prizadevanja te sorte imenujem modeliranje in konstrukcija modelov. Za temi modeli stoji po eni strani stroga discipliniranost logike (in logičnega diskurza), ki se lahko že potaplja v čisto matematično modeliranje, na drugi strani pa se pojavljajo tipično filozofski problemi (da ne rečem teme), ki so povezani s problemi gnozeologije (kar mi je osebno posebno blizu) in seveda tudi z ontološkimi problemi. Način gledanja na svet, ki je operiral z modeli, sistemi (in to z abstraktnimi), vse to pa podvrigel vprašljivosti, je nujno vodil v analitično filozofijo. In ko sem iskal kvalificiranega sogovornika in mentorja, ki bi mi pomagal razrešiti nekatera vprašanja ali jih vsaj maksimalno korektno postaviti, je tako pot mene, kot bi vsakogar v teh krajih, pripeljala do prof. Franeta Jermana, posebno, ker sva se poznala že iz mojih študentskih let. Njegovi interesi si široki, kar so prav lepo opisale že druge govornice in govorniki, sam bi želel samo dodati, da se je naš slavljenelec svoj čas v svoji prevodni dejavnosti spoprijel tudi z vprašanji kibernetike, to pa je bilo tudi področje mojega zanimanja in se je samo po sebi ponujalo sodelovanje, diskusija etc. S svojo strpnostjo do načinov gledanja na svet, ki se morda razlikujejo od njegovega, je bil pravzaprav iniciator marsikatere dejavnosti v tem našem prostoru, ki bi sicer ostala ob strani ali neobdelana in med drugimi tudi filozofski problemi teorije sistemov. Meni je prijetno, da je tako, pa menim da tudi drugim.

Na kraju bi želel reči o našem Franetu -kot se je tu že slišalo, še kaj zelo osebnega. Včasih je človek neroden in mu kaj ne gre pa ne gre. In meni je Franetovo prijateljsko prepričevanje s kakšno samoumevno besedo in rahlo gesto z glavo veliko pomagalo.

Torej, Frane, še na mnoga zdrava, plodna in zadovoljna leta.